

Hiilijalanjäljen huomioiminen vesihuollon hankinnoissa

Kestävä kuntatyö - 22032023

Kristiina Bailey – hankintapäällikkö
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Kristiina Bailey

Hankintapäällikkö

Tukipalvelut, HSY

DI, prosessitekniikka – Oulun yliopisto

LUK, biofysiikka – Oulun yliopisto

- Kristiina.bailey@hsy.fi
- +358447008229
- [linkedin.com/in/kristiina-bailey](https://www.linkedin.com/in/kristiina-bailey)
- @BaileyKristiina

Teemme kanssasi maailman kestävimmän kaupunkiseudun.

Kestävä talous

Työn murros

Tuotamme vesi- ja jätehuollon palveluja sekä seudullista tietoa

HSY

**Yhdessä teemme
maailman kestävimmän
kaupunkiseudun**

Palveluhenkisesti,
avoimesti, vastuullisesti
ja yhteistyössä

Ympäristövastuu

Asukaskokemus

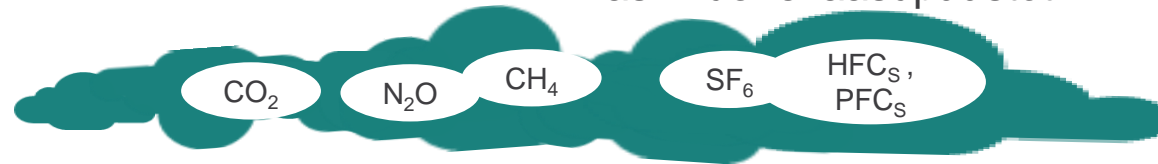
Aiheet

- HSY:n toiminnan ilmastopäästöt
- Hankinnasta yleisellä tasolla
- Green deal
- Esimerkkejä maailmalta
- HSY-case-esimerkit

HSY:n toiminnan ilmastopäästöt

Kasvihuonekaasupäästöt

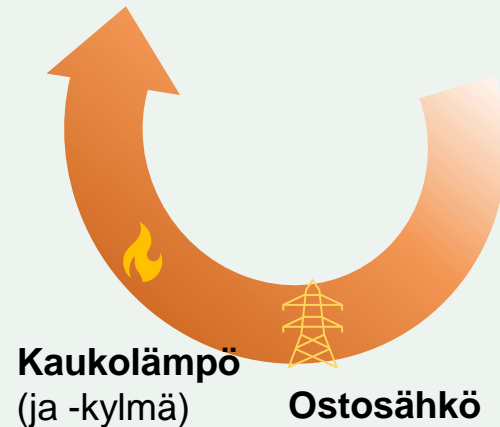
Scope 1: Suorat khk-päästöt

- Omat prosessit ja polttoaineiden käyttö

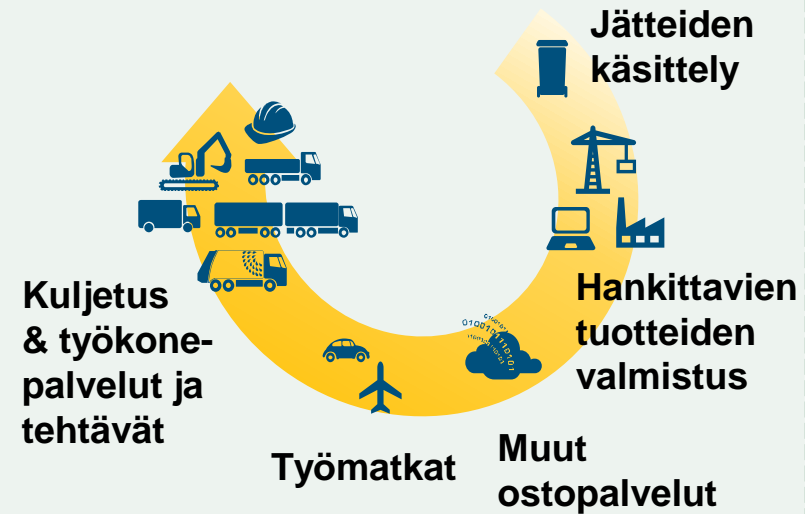
Scope 2: Epäsuorat khk-päästöt

- Energiapalvelut (ostoenergia)

Scope 3: Epäsuorat khk-päästöt

- Ulkoistetut toiminnot ja palvelut
- Hankittavien tuotteiden ja materiaalien valmistus
- Työmatkat

Hiilikädenjälki

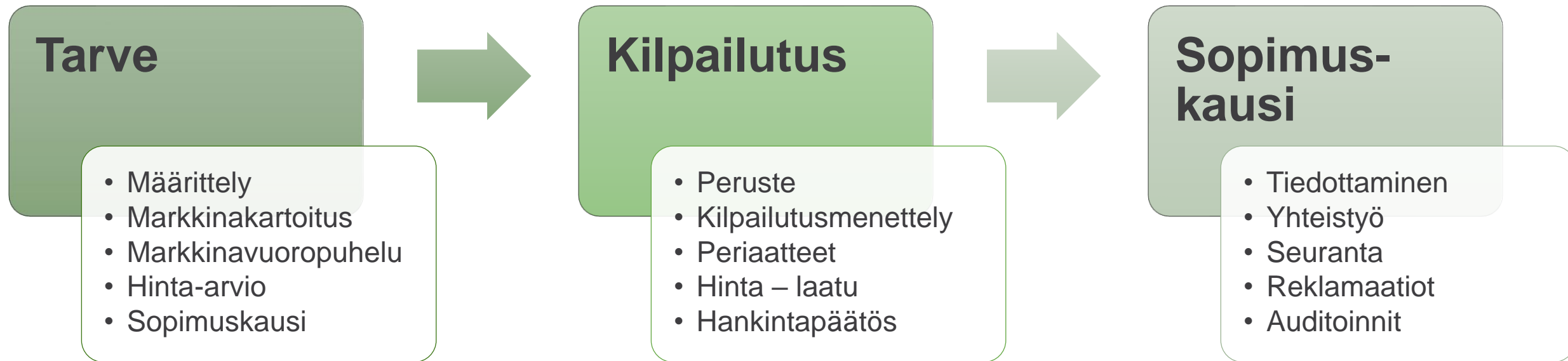
- Esim. Biohiili jätevesilietteestä

HSY-tarkastelun rajauksia

- HSY:n vuosittaisten ilmastovaikutusten (tCO₂e/a) seuranta kattaa HSY:n toiminnasta aiheutuvat suorat päästöt sekä keskeisiä, toimintaan liittyviä ulkoisia palveluja
- Esimerkiksi kiinteistöjen ja laitosten energiankulutus, HSY:n ajoneuvot sekä työmatkat sisältyvät tarkasteluun, mutta matkat kotoa töihin eli ns. pendelöinti on rajattu ulkopuolelle
- Ulkoisista palveluista mukana on esim. verkoston ylläpitoon liittyvien työkoneiden ja ajoneuvojen polttoaineen käyttö, vesihuollon kemikaalitoimitukset, jätteidenkeräysautot, sekä erilaisia jätehuollon aluepalveluiden ja Ämmässuon kuljetustehtäviä
- Rakennustuotteiden tai vaikka käytettyjen kemikaalien valmistuksesta aiheutuvia päästöjä ei sisälly mittariin

Hankintaprosessi yleisellä tasolla

Miten hankinnoilla voidaan vaikuttaa ilmastoneutraalisuuteen?

- Otetaan huomioon hankinnan suorat päästöt eli tehdään investointeja tai hankintoja, jotka vähentävät omia päästöjä käsittelyprosesseissa
- Otetaan huomioon käytettävän energian hankintaratkaisut, kuten päästöttömän sähkön tai polttoaineiden hankinnat, uusiutuvan energian tuotantoratkaisut jne.
- Otetaan huomioon hankinnan välilliset päästöt eli esim. vaaditaan palvelusopimuksissa uusiutuvan energian käyttöä tai valitaan materiaaleja tai laitteita, joiden hiilijalanjälki on pienempi

Päästöttömät työmaat green dealin tavoitteet

*Vaatimukset koskevat tavoiteajankohtien jälkeisiä hankintoja

06/2021

2022

2025

2030

- **Päästötön työmaa-**konsepti luotu
- **Uudet työmaat:** **Stage IIIB, Euro V**

- Päästötön työmaa-konsepti on käytössä
- **Seurantajärjestelmä** (kalustoluettelo) on toiminnassa
- **Fossiilivapaus:** **Itse toteutetut työmaat**
- **Uudet työmaat:** **Stage IV, Euro VI**

- **Fossiilivapaus:** **Kaikki työmaat**
- **Työkoneet ja kuljetuskalusto:** **20 %** sähkö, vety, biokaasu
- **Vain työmaan sisällä** tapahtuvat toiminnot

- **Fossiilivapaus:** **Kaikki työmaat**
- **Työkoneet ja kuljetuskalusto:** **50 %** sähkö, vety, biokaasu
- **Ml. kuljetukset työmaalle**

*Vaihtoehtoisten käyttövoimien osuudet (20% ja 50%) ovat kaikilta työmailta yhteenlaskettavia, eivätkä jokaista yksittäistä työmaata koskevia.

Käyttövoimista

- Työmaalla urakassa käytettävissä työkoneissa käytetään uusiutuvaa käyttövoimaa ja/tai ei-fossiilista polttoainetta
- Uusiutuvaa käyttövoimaa ovat
  - Aurinkoenergia
  - Tuulienergia
  - Vesienenergia
  - Bioenergia,
  - Maalämpö
  - Aalloista ja vuoroveden liikkeistä saatava energia
- Hyväksyttäviä (ei-fossiilisia) polttoaineita ovat
  - Biokaasu, vety, etanoli (esim. ED95)
  - Toisen sukupolven biodieselit esimerkiksi EN 15940 standardin mukainen uusiutuva HVO diesel tai uusiutuva moottoripolttoöljy

Britannian nollapäästöinen vesihuolto

- Tiekartta vuodelle 2030
- Taustalla ilmastonmuutokseen varautuminen
- Suurimmiksi päästölähteiksi on tunnistettu:
  - Sähkö
  - Betoni
  - Metallit
  - Käyttövoimat
- Tavoitteena löytää parhaat käytänteet

Pariisin vesilaitoksen matka kohti hiilineutraaliutta

- Energiansäästötoimenpiteet
- Uusiutuvan energian hyödyntäminen
- Puiden istutus
- Vuotovesien torjunta

YMPÄRISTÖPALVELUT

HRM
HS

EN 124

D 400

HELSINGIN SEUDUN

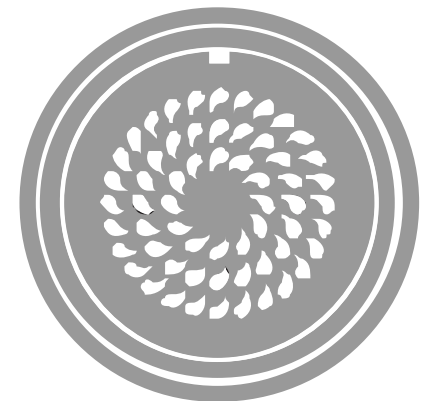
50

VALMISTAJA: ESSEVEIKKI

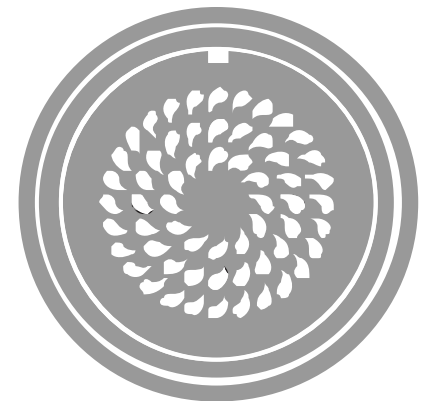
Case valurautakansistot: Pakolliset vaatimukset tarjouspyynnössä

- Selvitys valmistavan tuotantolaitoksen ympäristöasioiden hallintajärjestelyistä – erityisesti, kuinka estetään päästöt viemäriin, vesiin ja ilmaan sekä tulevat toimet päästöjen rajoittamiseksi
- Tuotantolaitosten pölynesto laitoksen ulkopuolelle eli tuotantolaitoksilla on oltava pölynsidontalaitteistot, jotka estävät tuotannosta syntyvän pölyn leviämisen ympäristöön
- Toimittaja sitoutuu toimittamaan tilaajalle vuosittain yhteenvedon valmistajan ympäristöasioiden huomioimisesta ja tuotekehityksestä

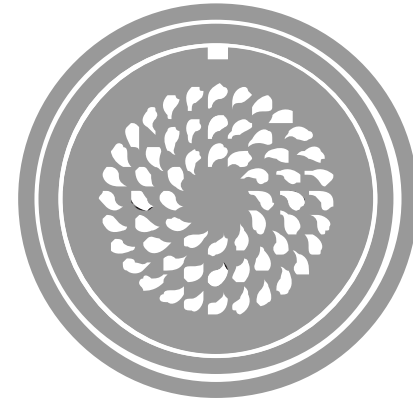
Case valurautakansistot: Pakolliset vaatimukset tarjouspyynnössä

- Tarjoaja sitoutuu sopimusjakson aikana täyttämään kaikki tuotteita koskevat viranomaismääräykset, mukaan lukien sopimuskauden aikana mahdollisesti voimaantulevat CE- merkintöjä koskevat määräykset
- Todistus, että EU- ja ETA- alueen ulkopuolella olevissa tuotantolaitoksissa toiminta on sosiaalisesti vastuullista (mm. ei lapsityövoimaa, ei pakkotyötä, terveys- ja työturvallisuusasiat kunnossa, noudatetaan työaikoja ja palkkausta). Tilaaja edellytetään tuotantomenetelmiä, joissa on varmistettu ILO:n sopimusten työoikeudellisten vaatimusten noudattaminen
- Tarjoajan omaehtoinen selvitys tuotteiden alkuperämaasta

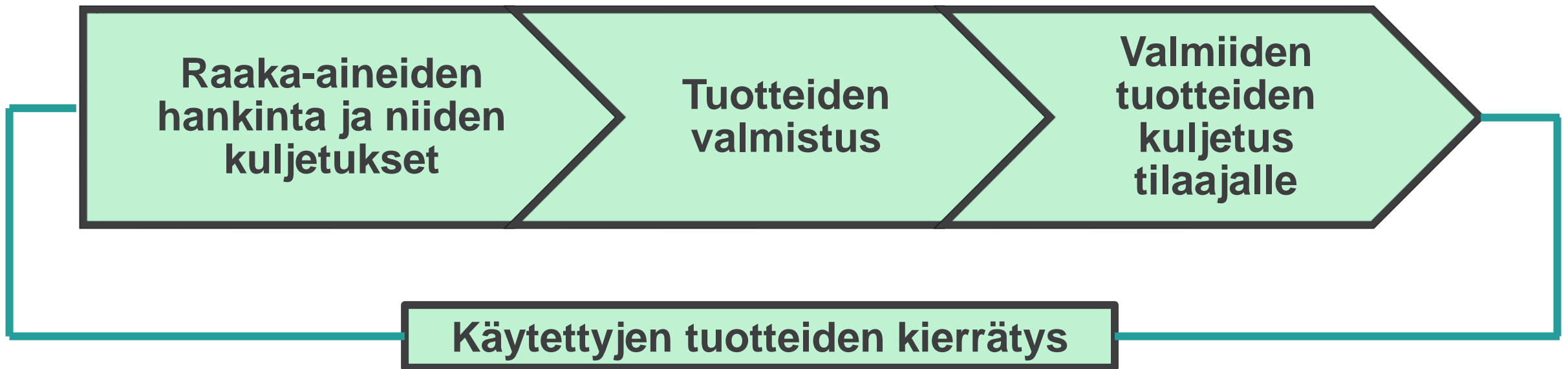
Case valurautakansistot: Epäsuorat vaikutukset

- Millä energialla metallin sulatus tapahtuu?
  - Sähköllä
  - Polttoöljyllä
  - Hiilellä
  - Maakaasulla
  - Muu, mikä?
- Millä energialla tuotantolaitoksella (valimolla) käytettävä sähköenergia on tuotettu?
  - Uusiutuvalla energialla (aurinko-, tuuli-, vesi- ja bioenergia, maalämpö)
  - Ydinvoimalla
  - Fossiilisella polttoaineella (öljy, hiili, maakaasu)
  - Muu, mikä?
- Jos kansistojen valmistuksen raaka-aineena käytetään muuta kuin kierrätysterästä (romumetallia), mikä on käytetty muu materiaali ja mikä on sen osuus kansistojen metalliraaka-aineena?

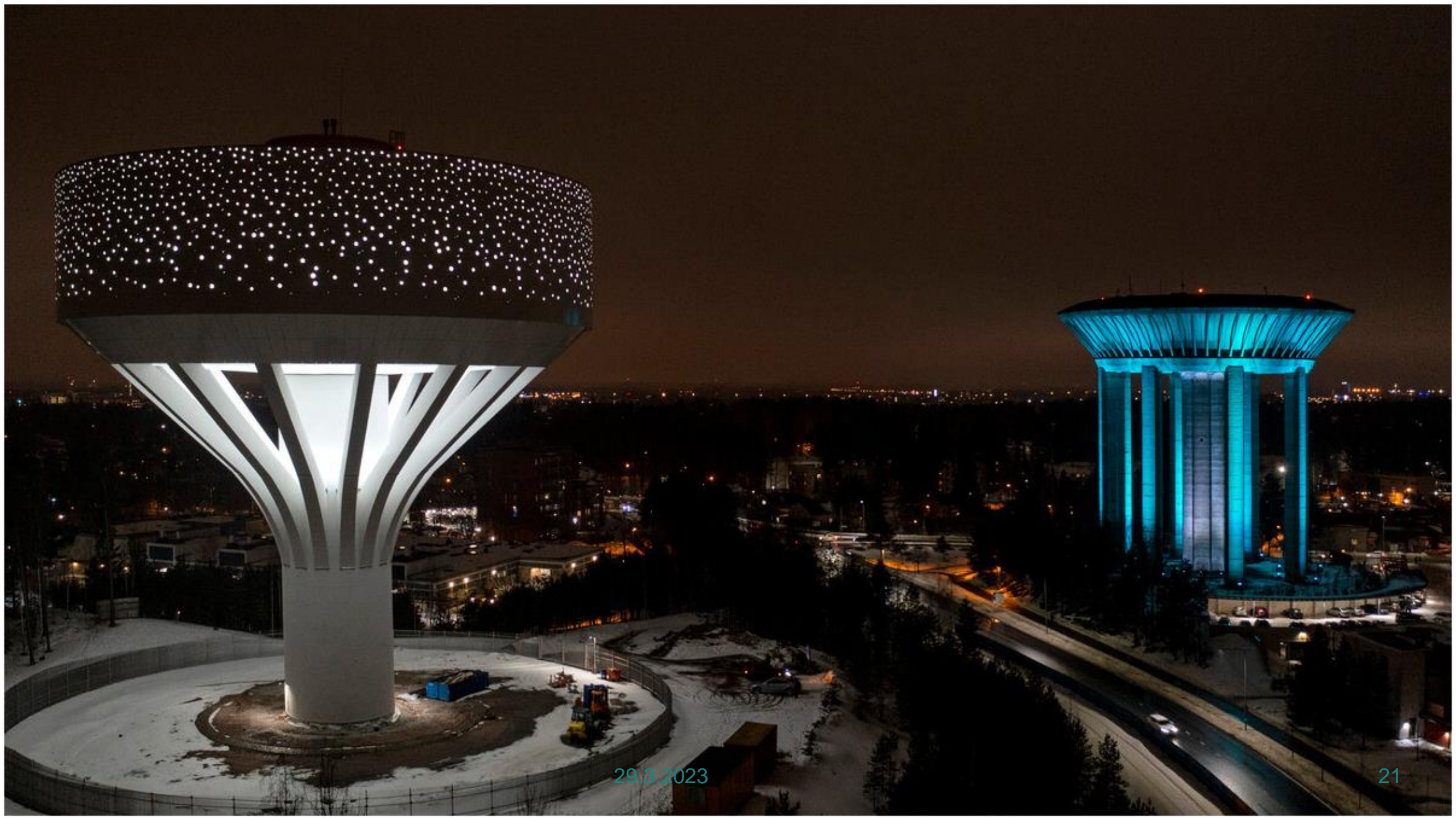

Case valurautakansistot: Laskentatyökalu

CO2e-päästöt lasketaan prosessin jokaisessa vaiheessa:

Laskentatyökalu: <https://www.ecotransit.org/>

29.3.2023

Case Hiekkaharjun vanha vesitorni

- Vesitornin purkusuunnittelun yhteydessä teetettiin selvitys purkutyön hiilijalanjäljen minimoinnista
- Tarjouspyynnön laatupisteytyksessä kannustettiin urakoitsijoita materiaalien uudelleenkäyttöön sekä uusiutuvan polttoaineen käyttöön autoissa ja työkoneissa
  - Kokonaistaloudellinen edullisuus muodostuu
    - Vertailuhinnasta (80 pistettä)
    - Urakoitsija voi luotettavasti raportoida purkutyömaan hiilijalanjäljen tai kierrätyksellä vältetyt neitseellisten raaka-aineiden hankinnanhiilijalanjäljen (3 pistettä)
    - Urakoitsijalla on syntyvien jätteiden kierrätystä ja uudelleenkäyttöä varten materiaalien seurantajärjestelmä (5 pistettä)
    - Työmaalla urakassa käytettävissä työkoneissa käytetään uusiutuvaa polttoainetta (5 pistettä)
    - Maantiellä ajoneuvoissa käytetään uusiutuvaa polttoainetta (5 pistettä)
    - Urakassa käytettävien työkoneiden Stage-luokitus tai käyttöönottovuosi (2 pistettä)

Case Hiekkaharjun vanha vesitorni

Kaikki betoni- ja tiilimateriaalit käsitellään seuraavassa etusijajärjestyksessä:

1. Tuotteet valmistellaan uudelleenkäyttöä varten.
2. Betonijätteestä valmistetaan tekniset laatuvaatimukset täyttävää kierrätyskiviainesta, jota jätteen omistaja hyödyntää ensisijaisesti purkupaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä korvaamaan neitseellisiä materiaaleja.
3. Jäte käsitellään CE-merkityksi murskeeksi korvaamaan luonnon kiviainesta rakentamisessa muualla kuin purkukohteessa.
4. Jäte ohjataan luvalliseen hyötykäyttökohteeseen. Jätettä ei sijoiteta kaatopaikalle tai käytetä sellaiseen maantäyttöön, jota ei katsota jätelain mukaiseksi jätteen hyödyntämiseksi.

Case Hiekkaharjun vanha vesitorni

Kaikki metallit käsitellään seuraavassa etusijajärjestyksessä:

1. Tuotteet valmistellaan uudelleenkäyttöä varten.
2. Metallit erilliskerätään aina purkutyömaalla.
3. Sekalainen metalli toimitetaan jatkokäsittelyyn ympäristöluvan omaavalle toimijalle.
4. Sekalainen rakennusjäte, jossa on vielä metalleja ja muuta hyödynnettävää, toimitetaan jatkokäsittelyyn ympäristö- ja käsittelyluvat omaavalle laitokselle, jolla on välineistö eri materiaalien erotteluun.

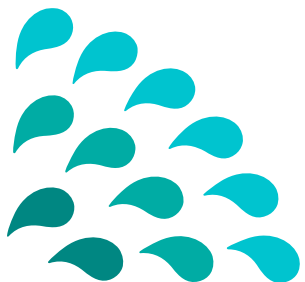

29.3.2023

Puhtaasti parempaa arkea | En rent bättre vardag | Purely better, every day

Kiitos!

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Samkommunen Helsingforsregionens miljöjänster
Helsinki Region Environmental Services Authority